

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 520/2010-32

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 24. marca 2011 v senáte zloženom z predsedu Sergeja Kohuta a zo sudcov Juraja Horvátha a Lajosa Mészárosa o sťažnosti Ing. D. P., L., zastúpenej advokátom JUDr. O. K., B., vo veci namietaného porušenia základného práva na rovnosť účastníkov v konaní zaručeného v čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivý proces zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 1 MObdo 1/2010 a jeho uznesením z 24. februára 2010 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo Ing. D. P. na rovnosť účastníkov v konaní zaručené v čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj právo na spravodlivý proces zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 1 MObdo 1/2010 a jeho uznesením z 24. februára 2010 porušené bolo.

2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 MObdo 1/2010 z 24. februára 2010 zrušuje a vec vracia na ďalšie konanie.

3. Ing. D. P. priznáva úhradu trov právneho zastúpenia v sume 303,68 € (slovom tristoti eur a šesťdesiatosem centov), ktoré je Najvyšší súd Slovenskej republiky povinný vyplatiť na účet jej právneho zástupcu JUDr. O. K., B., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. II. ÚS 520/2010-16 z 9. decembra 2010 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť Ing. D. P. (ďalej len „sťažovateľka“) vo veci namietaného porušenia základného práva na rovnosť účastníkov v konaní zaručeného v čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj práva na spravodlivý proces zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 1 MObdo 1/2010 a jeho uznesením z 24. februára 2010.

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že najvyšší súd uznesením sp. zn. 1 MObdo 1/2010 z 24. februára 2010 na základe mimoriadneho dovolania generálneho prokurátora Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“) zrušil rozsudok Okresného súdu Lučenec (ďalej len „okresný súd“) č. k. 14 Cb 130/2007-184 zo 17. júna 2008 spolu s rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 41 Cob 182/2008-206 zo 17. decembra 2008, ktorými bola zamietnutá žaloba obchodnej spoločnosti G., s. r. o., proti sťažovateľke.

Sťažovateľka uviedla, že: «Najvyšší súd SR vyššie uvedené uznesenie, ktorým zrušil rozsudky obidvoch súdov, vydal dňa 24. februára 2010. V odôvodnení uznesenia je uvedené ...: „Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací (§ 10a ods. 2 O. s. p.), potom, čo dal možnosť účastníkom sa k mimoriadnemu dovolaniu vyjadriť (§ 243i ods. 1 O. s. p.), po zistení, že sú splnené procesné podmienky dovolania, preskúmal napadnuté rozhodnutia súdov v rozsahu, v ktorom boli výroky napadnuté, zistil, že mimoriadne dovolanie bolo podané dôvodne, preto mu vyhovel a rozsudok odvolacieho súdu zrušil a keďže rovnakého pochybenia sa dopustil aj prvostupňový súd, aj jeho rozhodnutie zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 243 ods. 3 v spojení s § 243i ods. 2 O. s. p.).“

Najvyšší súd spolu s listom 1 M Obdo 1/2010 zo dňa 08. 04. 2010, ktorý bol advokátovi doručený dňa 14. 04. 2010, doručil mimoriadne dovolanie a vyzval ho, aby sa v lehote do 15 dní odo dňa doručenia k nemu vyjadril. K mimoriadnemu dovolaniu sa advokát vyjadril v 15 dňovej lehote určenej súdom. Vyjadrenie k mimoriadnemu dovolaniu bolo NS SR doručené dňa 29. 04. 2010. ...

Z vyššie popísaného skutkového stavu, ktorý si sťažovateľka nemohla overiť v dovolacom súdnom spise vyplýva, že zaslanie mimoriadneho dovolania advokátovi bolo formalitou, pretože bolo doručené advokátovi skoro dva mesiace potom, čo o mimoriadnom dovolaní najvyšší súd rozhodol. Mimoriadne dovolanie bolo doručené advokátovi, ktorému plnomocenstvo zaniklo, dňom nadobudnutia právnej moci rozsudku Okresného súdu v Lučenci, teda dňa 11. 02. 2009...

Podľa čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, sú si v konaní všetci občania rovní. Podľa § 243i ods. 1 O. s. p., mimoriadne dovolanie doručí dovolací súd účastníkom konania na vyjadrenie.

Z citovaných ustanovení nesporne plynie záver, že bolo povinnosťou súdu pred tým, ako bolo rozhodnuté vo veci mimoriadneho dovolania doručiť sťažovateľke mimoriadne dovolanie a tak zabezpečiť v dovolacom konaní rovnosť účastníkov konania a právo sťažovateľky slobodne sa rozhodnúť, či využije svoje procesné právo vyjadriť sa k podaniu generálneho prokurátora, a právo dať sa zastupovať v konaní o mimoriadnom dovolaní.

Sťažovateľka tvrdí, že postupom Najvyššieho súdu SR v konaní č. k. 1 M Obdo 1/2010 bolo porušené jej ústavne priznané čl. 47 ods. ... 3 Ústavy Slovenskej republiky a to tým, že predtým, ako bolo rozhodnuté o mimoriadnom dovolaní, nebolo jej

doručené mimoriadne dovolanie tak, ako to ustanovuje ust. § 243i O. s. p., čím sa obmedzilo jej právo konat' pred dovolacím súdom... Sťažovateľka tvrdí, že plnomocenstvo udelené advokátovi zaniklo dňom nadobudnutia právnej moci rozsudku Okresného súdu v Lučenci a preto by ani doručenie mimoriadneho dovolania advokátovi pred vydaním uznesenia by nemalo právne účinky uvedené v § 243i O. s. p., t. j. že bola splnená povinnosť súdu doručiť mimoriadne dovolanie účastníkom konania...»

Sťažovateľka napokon navrhla, aby ústavný súd o jej ústavnej sťažnosti nálezom takto rozhodol:

„1. Právo sťažovateľky na spravodlivý proces podľa čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v konaní o mimoriadnom dovolaní na Najvyššom súde č. 1 MObdo 1/2010 porušené bolo.

2. Právo sťažovateľky garantované čl. 47 ods. 1 a 2 (správne má byť čl. 47 ods. 2 a 3, pozn.) Ústavy... v konaní o mimoriadnom dovolaní na Najvyššom súde č. 1 MObdo 1/2010 porušené bolo.

3. Ústavný súd Slovenskej republiky zrušuje uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. 1 MObdo 1/2010 zo dňa 24. februára 2010.

4. Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný uhradiť trovy právneho zastúpenia advokátovi JUDr. O. K. vo výške 303,68 Eur (1 právny úkon - prevzatie zastúpenia 120,23 Eur, 1 právny úkon - podanie sťažnosti 120,23 eur, 2 x 7,21 Eur režijný paušál a 48,40 Eur DPH).“

2. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadrili obaja účastníci konania: za najvyšší súd jeho predseda listom č. k. KP 4/2011-119 z 13. januára 2011 a právny zástupca sťažovateľky stanoviskom k uvedenému vyjadreniu najvyššieho súdu listom z 24. januára 2011.

2.1 Predseda najvyššieho súdu vo svojom vyjadrení okrem iného uviedol:

„Z odôvodnenia uznesenia najvyššieho súdu z 24. februára 2010, sp. zn. 1MObdo/1/2010 (str. 5) vyplýva, že najvyšší súd o mimoriadnom dovolaní rozhodol po tom, čo dal možnosť účastníkom sa k mimoriadnemu dovolaniu vyjadriť (§ 243i ods. 1 O. s. p.).

Zásada rovnosti strán v konaní podľa čl. 47 ods. 3 ústavy sa prejavuje vytváraním rovnakých procesných podmienok a rovnakého procesného postavenia subjektov, o právach a povinnostiach ktorých rozhoduje občianskoprávny súd. Rovnosť účastníkov súd zabezpečuje vytvorením rovnakých procesných možností na uplatnenie ich práv a plnenie ich povinností. Podstata tejto ústavnej zásady spočíva v tom, že všetci účastníci občianskeho súdneho konania (osobitne sporového konania) majú rovnaké procesné práva a povinnosti, ktoré uplatňujú a plnia za rovnakých procesných podmienok, bez zvýhodnenia alebo diskriminácie niektorej z procesných strán. Nerozhoduje procesné postavenie alebo procesná pozícia účastníka a nie je podstatné ani to, ktorý z účastníkov sa stane žalobcom a ktorý z účastníkov je žalovaný.

Právo na kontradiktórne konanie znamená, že procesné strany musia dostať príležitosť nielen predložiť všetky dôkazy potrebné na to, aby ich návrh uspel, ale i zoznámiť sa so všetkými dôkazmi a pripomienkami, ktoré boli predložené s cieľom ovplyvniť rozhodnutie súdu a vyjadriť sa k nim.

Vyplývajúc zo znenia ustanovenia § 243i O. s. p., je povinnosťou najvyššieho súdu doručiť mimoriadne dovolanie účastníkom konania.

Z dôvodu, že s vecou súvisiaci spis sa v súčasnosti na najvyššom súde nenachádza (tento bol vrátený Okresnému súde Lučenec, na ktorom je vo veci vytyčené pojednávanie na deň 17. januára 2011), najvyšší súd nemá možnosť overiť si tvrdenia sťažovateľky spočívajúce v tom, že najvyšší súd mimoriadne dovolanie doručil právnemu zástupcovi sťažovateľky s výzvou na vyjadrenie až po tom čo o mimoriadnom dovolaní najvyšší súd už rozhodol. Vzhľadom na uvedenú skutočnosť najvyšší súd ponecháva rozhodnutie o tom, či postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky spočívajúcim v prípadnom včasnom nedoručení mimoriadneho dovolania sťažovateľke ako žalovanej účastníčke, bolo porušené jej základné právo na rovnosť účastníkov v konaní zaručené v čl. 47 ods. 3 ústavy a právo na spravodlivý proces zaručené v čl. 6 ods. 1 dohovoru, na uváženie Ústavného súdu Slovenskej republiky. Vo vzťahu k možnosti upustenia od ústneho pojednávania na ústavnom súde oznamujem, že najvyšší súd s upustením od ústneho pojednávania súhlasí.“

2.2 Právny zástupca sťažovateľky vo svojom stanovisku z 24. januára 2011 k vyjadreniu najvyššieho súdu navrhol, aby ústavný súd vyžiadal súdny spis okresného súdu. Zároveň uviedol, že netrvá na ústnom pojednávaní vo veci.

3. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia základného práva na rovnosť účastníkov v konaní zaručeného v čl. 47 ods. 3 ústavy a práva na spravodlivý proces zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru.

II.

Z vyžiadaného spisu okresného súdu sp. zn. 14 Cb 130/07 ústavný súd zistil tieto relevantné skutočnosti:

1. Dňa 18. januára 2010 bolo najvyššiemu súdu doručené mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora proti rozsudku okresného súdu č. k. 14 Cb 130/07-184 zo 17. júna 2008, ktoré bolo podané na základe podnetu účastníka konania G., s. r. o.

2. Predseda senátu najvyššieho súdu pokynom z 9. februára 2010 vyzval v zmysle § 243i ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) účastníkov konania na vyjadrenie sa k mimoriadnemu dovolaniu. Uvedený pokyn bol predložený súdnej kancelárii 8. apríla 2010.

3. Podľa doručeníek nachádzajúcich sa v spise bola výzva na vyjadrenie sa k mimoriadnemu dovolaniu doručená právnomu zástupcovi sťažovateľky 14. apríla 2010.

4. Z odôvodnenia uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 1 MOBdo 1/2010 z 24. februára 2010 (s. 5 odsek 4) vyplýva, že: *„Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací (§ 10a ods. 2 O. s. p.), potom, čo dal možnosť účastníkom sa k mimoriadnemu dovolaniu vyjadriť (§ 243i ods. 1 O. s. p.), po zistení, že sú splnené procesné podmienky dovolania, preskúmal napadnuté rozhodnutia súdov v rozsahu, v ktorom boli výroky napadnuté, zistil, že mimoriadne dovolanie bolo podané dôvodne, preto mu vyhovel a rozsudok odvolacieho súdu zrušil a keďže rovnakého pochybenia sa dopustil aj prvostupňový súd, aj jeho*

rozhodnutie zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 243 ods. 3 v spojení s § 243i ods. 2 O. s. p.).“

III.

Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom najvyššieho súdu v konaní o mimoriadnom dovolaní a jeho uznesením sp. zn. 1 MOBdo 1/2010 z 24. februára 2010 došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na rovnosť účastníkov v konaní zaručeného v čl. 47 ods. 3 ústavy, ako aj jej práva na spravodlivý proces zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Podľa čl. 47 ods. 3 ústavy všetci účastníci sú si v konaní rovní.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

Ústavný súd vo vzťahu k čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 46 ods. 1 ústavy už uviedol, že formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise

Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07).

Podľa § 243i Občianskeho súdneho poriadku mimoriadne dovolanie doručí dovolací súd účastníkom konania na vyjadrenie.

Ústavný súd vo svojej judikatúre konštantne zdôrazňuje, že pri uplatňovaní svojej právomoci nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) nemôže zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov, a že jeho úloha sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 1/03, I. ÚS 226/03).

Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (teda aj čl. 6 dohovoru) spočíva v oprávnení každého domáhať sa ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktoré tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonávajú (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ods. 1 ústavy). Táto povinnosť všeobecných súdov vzhľadom na ich postavenie ako primárnych ochrancov ústavnosti a vzhľadom na povinnosť Slovenskej republiky rešpektovať medzinárodne záväzky vyplývajúce z medzinárodných zmlúv o ochrane ľudských práv a základných slobôd (pozri napr. III. ÚS 79/02) zahŕňa zároveň požiadavku rešpektovania procesných garancií spravodlivého súdneho konania vyplývajúcich z čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 dohovoru v súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva.

Ústavný súd rovnako judikoval, že rozhodnutiu všeobecného súdu vo veci samej musí predchádzať jeho postup zodpovedajúci garanciam spravodlivého súdneho konania v zmysle príslušných ustanovení ústavy a príslušnej medzinárodnej zmluvy o ľudských právach a základných slobodách (v kontexte danej veci v súlade s dohovorom), najmä

garanciam obsahnutým v práve na spravodlivý proces, v princípe rovností zbraní a v práve na kontradiktórne konanie (mutatis mutandis I. ÚS 230/03).

Jedným z aspektov práva na spravodlivý proces je teda – okrem práva domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde (prístup k súdu) – aj právo na určitú kvalitu súdneho konania, ktorá okrem iných procesných záruk kladie dôraz aj na zachovanie kontradiktórnosti konania a „rovnosti zbraní“ (podobne napr. III. ÚS 402/08). Podstatou kontradiktórnosti a s ňou súvisiacou „rovnosťou zbraní“ je, aby všetci účastníci konania mali reálnu možnosť využiť svoje procesné práva predložiť argumenty a reagovať na „protiargumenty“ protistrany. Osobitne to platí o sporových konaniach, v ktorých stoja proti sebe žalobca a žalovaný, a kde sa v celom rozsahu uplatňuje kontradiktórnosť konania (napr. IV. ÚS 42/09, IV. ÚS 147/04).

Z vyžiadaného spisu okresného súdu sp. zn. 14 Cb 130/07 ústavný súd zistil, že mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora bolo doručené právnomu zástupcovi sťažovateľky 14. apríla 2010, teda po vydaní rozhodnutia najvyššieho súdu o mimoriadnom dovolaní (24. februára 2010).

Podľa názoru ústavného súdu uvedeným postupom najvyššieho súdu v dovolacom konaní sp. zn. 1 MOBdo 1/2010 bola nepochybne porušená jedna z požiadaviek spravodlivého procesu, a to kontradiktórnosť konania, pretože sťažovateľke nebolo umožnené zaujať svoje stanovisko k mimoriadnemu dovolaniu generálneho prokurátora, a tým sa účinne podieľať na bránení svojho už právoplatne priznaného práva. Vzhľadom na uvedené ústavný súd konštatuje porušenie základného práva sťažovateľky na rovnosť účastníkov v konaní zaručené v čl. 47 ods. 3 ústavy, ako aj právo na spravodlivý proces zaručené v čl. 6 ods. 1 dohovoru, tak ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto rozhodnutia.

4. Sťažovateľka žiadala, aby ústavný súd zrušil uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 1 MOBdo 1/2010 z 24. februára 2010 a vec mu vrátil na ďalšie konanie a rozhodnutie.

Ústavný súd v súvislosti s týmto návrhom sťažovateľky dospel k záveru, že pre dosiahnutie nápravy vo veci je nevyhnutné, aby využil aj svoju právomoc podľa čl. 127

ods. 2 ústavy, a preto vyhovel jej návrhu a zrušil označený rozsudok najvyššieho súdu tak, ako to je uvedené v bode 2 výroku tohto rozhodnutia.

5. Vzhľadom na to, že sťažovateľka si neuplatnila nárok na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia, ústavný súd o tomto nároku ani nerozhodoval.

6. Ústavný súd priznal sťažovateľke (§ 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde) úhradu trov konania z dôvodu jej právneho zastúpenia advokátom, ktorá si ich vyčíslila sumou 303,68 € vrátane 19 % DPH.

Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľky ústavný súd vychádzal z ustanovení § 1 ods. 3, § 11 ods. 2 a § 14 ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2010 je 120,23 € a hodnota režijného paušálu je 7,21 €. Sťažovateľke vznikol nárok na úhradu trov konania za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2010 (prevzatie a príprava zastúpenia – splnomocnenie z 1. júla 2010, podanie sťažnosti ústavnému súdu z 5. júla 2010) v sume 254,88 € vrátane režijného paušálu. Sťažovateľke tak vznikol nárok na úhradu trov konania v celkovej sume 303,68 € vrátane 19 % DPH, tak ako to je uvedené v bode 3 výroku tohto rozhodnutia.

Zo všetkých uvedených dôvodov ústavný súd o sťažnosti sťažovateľky rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. marca 2011